

FORSVARSMINISTERIET

Den 3. april 1991

Hermed 2 bilag

Tillæg til aftale af 14. marts 1989  
om forsvarets ordning 1989-91

Mellem Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Venstre, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti er indgået følgende tillægsaftale til aftale af 14. marts 1989 om forsvarets ordning 1989-91:

1. Aftalen af 14. marts 1989 om forsvarets ordning 1989-91 videreføres i 1992 med nedennævnte tilføjelser og justeringer.

FORSVARSBUDGETTET

2. På forsvarsbudgettet for 1991, jf. Finanslov 1991, gennemføres en besparelse på 100 mio. kr., som udmøntes på forslag til tillægsbevillingslov for 1991 inden for drifts-, anlægs- og tilskudsbudgettet på § 12. Forsvarsministeriet.

Forsvarsministeriets drifts-, anlægs- og tilskudsbudget for 1992 reduceres med 300 mio. kr. i forhold til budgetoverslagstal 1, 1992, jf. Finanslov 1991. Besparelsen indarbejdes i Forslag til Finanslov 1992.

Herudover reduceres forsvarets anlægsbudget med henholdsvis 30 mio. kr. i 1991 og 60 mio. kr. i 1992 som følge af forskydninger i udgifterne ved bygning af 2. serie STANDARD FLEX-300. Beløbene forudsættes tilbageført forsvarsbudgettet i 1993-1995 i forbindelse med færdiggørelsen af STANDARD FLEX-300 projektet.

Forsvarsbudgettet fastsættes og reguleres i øvrigt i overensstemmelse med punkt 3 i aftalen af 14. marts 1989.

STØRRE MATERIELANSKAFFELSER

3. I perioden 1991-1992 fortsættes de større materielprojekter, som er indeholdt i aftalen af 14. marts 1989, med følgende justeringer og tilføjelser, jf. også bilag 1, som angiver planlægningsgrundlaget for de nye projekter.

I hæren udfases 36 stk. CENTURION kampvogne i medfør af CFE-aftalen. Kampvognene destrueres først efter ikrafttræden af CFE-aftalen. I tilslutning hertil er forligsparterne enige om, at hæren snarest bør overgå til at operere med én type middeltung kampvogn. Beslutning om anskaffelse af LEOPARD 1 kampvogne mv. til afløsning af det resterende CENTURION-materiel afventer resultatet af det analysearbejde, som fremgår af punkt 10 nedenfor. Den tidligere aftalte modernisering af CENTURION kampvognene stilles i bero.

I søværnet forlænges optionen på 3. serie STANDARD FLEX-300 på 3 skibe fra 1. juli 1992 til 1. januar 1993.

Samtidig færdigindrettes 4 af de 6 STANDARD FLEX-300 skibe, der blev bevilget ved aktstykke nr. 245 af 30. maj 1990, med supplerende skibs- og elektronikudrustning mv. Der anskaffes endvidere moduler mv., således at disse 4 skibe indrettes og udrustes i overensstemmelse med det i aftalen af 14. marts 1989 aftalte.

Undersøgelserne om udvikling af yderligere moduler til civilorienterede opgaver, jf. aktstykke nr. 245 af 30. maj 1990, fortsættes.

I flyvevåbnet iværksættes dansk deltagelse i udviklingsdelen af moderniseringsprogrammet for F-16 (F-16 Mid Life Update).

Der tages i 1992 i forbindelse med næste forsvarsforlig stilling til dansk deltagelse i moderniseringsprogrammets produktionsdel.

I hjemmeværnet anskaffes natsigteudstyr til 84 mm dysekannon i forbindelse med en igangværende modifikation af våbensystemet.

#### PERSONEL

4. Som led i udmøntningen af besparelserne på forsvarsbudgettet og som konsekvens af omstruktureringer og rationaliseringer, som er iværksat i medfør af aftalen af 14. marts 1989 samt anbefalingerne fra Forsvarskommissionen af 1988, udspares ca. 985 normer. Disse normer vil snarest muligt blive frigjort.

I medfør af denne tillægsaftale fastsættes følgende personeltal for 1992:

Forligstal, 1992

(årsværk)

|               |            |
|---------------|------------|
| Officerer     | ca. 4.505  |
| Stampersonel  | ca. 14.320 |
| Værnepligtige | ca. 10.095 |
| Civile        | ca. 8.345  |
| <hr/>         |            |
| Ialt          | ca. 37.265 |

5. Personeltilpasningerne som følge af besparelserne gennemføres efter hidtidige retningslinier for så vidt angår omsko-  
ling, efteruddannelse mv. og personelbegunstigende ordninger, jf.  
tekstanmærkning nr. 59 til § 12. Forsvarsministeriet i Finanslov  
1991. Iværksatte selektive ansættelsesstop udbygges/justeres i  
nødvendigt omfang. Det berørte personel tilbydes i størst muligt  
omfang anden beskæftigelse i forsvaret. Det vil i et vist omfang  
være nødvendigt at foretage afskedigelser, herunder eventuelt af  
tjenestemænd.

6. Anvendelsen af statens ansættelsesformer i forsvaret over-  
vejes.

STRUKTUR MV.

7. I medfør af CFE-aftalen nedlægges i april 1991 en kamp-  
vognseskadron i hærens fredsstyrke og fire panserjagereskadro-  
ner i hærens krigsstyrke.

8. Beredskabet og aktivitetsniveauet i søværnet og flyvevåb-  
net reduceres som muliggjort af CFE-aftalen mv.

9. Der udfases en F-35 DRAGEN eskadrille 1. januar 1992.

Luftværnsgruppen overgår til større grad af mobiliserings-  
status, begyndende i 1991, og der etableres otte ens bemandede  
HAWK-eskadriller. Luftværnsgruppens stabs- og vedligeholdelses-  
struktur reduceres.

Der nedsættes en styringsgruppe, som med udgangspunkt i  
forsvarskommissionens overvejelser, herunder anbefalingen om at



overgå til kun at operere med én type kampfly, skal fremsætte forslag til flyvevåbnets fremtidige struktur.

Styringsgruppens kommissorium og sammensætning fremgår af bilag 2.

10. Der nedsættes et udvalg, som skal foretage en vurdering af forsvarets fremtidige struktur og størrelse, herunder omfanget af værnepligten, forsvarets fremtidige materielanskaffelser samt forsvarets fremtidige beredskab.

Forsvarsministerens Rådgivnings- og Analysegruppe inddrages i arbejdet.

Udvalgets kommissorium og sammensætning fremgår af bilag 2.

11. De strukturtilpasninger og rationaliseringer, som er iværksat i medfør af aftalen af 14. marts 1989, herunder ændringen af hærens garnisonering og tilpasningen af søværnets støttestruktur, videreføres og afsluttes i overensstemmelse med indgåede aftaler.

12. Forligsparterne er enige om, at den aftalte reduktion af beredskabet og aktivitetsniveauet samt reduktion i styrketallet, som er begrundet i den ændrede varslings- og genovervejes, såfremt den sikkerhedspolitiske situation ændres væsentligt.

13. Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste bevares som selvstændig myndighed direkte under Forsvarsministeriet. Der iværksættes en analyse af socialrådgivervirksomheden og administrationen af Forsvarets Velfærdsfond blandt andet med henblik på en vurdering af overførsel af disse områder til Forsvarets Værnepligt og Rekruttering.

Endvidere analyseres snitfladen mellem Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste og forsvarets øvrige informationsvirksomhed.

Disse analyser skal foreligge den 30. november 1991.

## PLANLAGTE STØRRE MATERIELPROJEKTER I 1991 og 1992.

### STANDARD FLEX-300.

Anskaffelsen af 1. serie af STANDARD FLEX-300 bestående af 7 grundenheder, hvoraf 3 enheder yderligere udrustes som minerydningsfartøjer, blev besluttet ved forsvarsforliget i 1984, og byggeriet af 1. serie blev iværksat i sommeren 1985. Sidste grundenhed i 1. serie tilgår søværnet med udgangen af 1992.

I aftale af 14. marts 1989 aftaltes at iværksætte anskaffelse af 2. serie på ialt 4 skibe udrustede som kampenheder med sø- og luftmålssystemer. Hertil kommer sonarsystemer og minerydningsprojekt.

Ved aktstykke nr. 245 af 30. maj 1990 justeredes anskaffelsen af 2. serie STANDARD FLEX-300, idet der bevilgedes midler til bygning af ialt 6 skibe, men således at disse 6 skibe alene forsynes med den mest nødvendige skibs- og elektronikudrustning. Beslutning om de egentlige våbenanskaffelser blev udskudt til senere forhandling. STANDARD FLEX-konceptets grundidé bevarede herved, idet disse skibe også uden våbenmoduler vil kunne løse visse militære opgaver i fredstid samt en række alternative civilorienterede opgaver.

Anskaffelsen af 2. serie STANDARD FLEX-300 justeres nu for 4 af de 6 skibe i overensstemmelse med det oprindeligt aftalte, jf. aftalen af 14. marts 1989. Disse 4 skibe færdigindrettes og -udrustes med supplerende skibs- og elektronikudrustning mv., herunder gasturbine, kanon og ildledning. Der anskaffes endvidere moduler mv., således at disse 4 skibe kan udrustes som kampenheder med sø- og luftmålssystemer. Hertil kommer sonarsystemer samt videreførsel af minerydningsprojektet. Modulerne anskaffes uden missiler, torpedoer o.l.

Omkostningerne til ovennævnte projekter beløber sig til ialt ca. 700 mio.kr.

### Opdatering af F-16 fly (F-16/MLU)

Forsvaret påregner - i overensstemmelse med Forsvarskommissionens anbefaling - at koncentrere udviklingen inden for kampflyområdet om F-16. Det planlægges at holde flytypen i operativ drift til efter år 2010. For at holde flytypen teknisk og operativ i drift over så lang en periode er det nødvendigt at gennemføre en opdatering.

Der er mellem de oprindelige F-16 konsortielande - Belgien, Danmark, Holland, Norge og USA - opnået enighed om et opdateringsprogram, der planlægges at omfatte ca. 530 F-16 fly fra de fem nationer, heraf 63 danske.

Programmet er opdelt i to faser:

- en udviklingsfase, i perioden 1991 til 1995 og
- en produktionsfase, planlagt fra 1994 og fremefter.

Den danske del af omkostningerne til udviklingsfasen (Full Scale Development) beløber sig til ca. 299 mio. kr. (prisniveau januar 1990).

Opdateringsprogrammet, der benævnes F-16 Mid Life Update (MLU), har til formål at opdatere flyets egenskaber og muligheder for en effektiv løsning af områdeluftforsvaret, herunder en forbedring af indsatsmulighederne i mørke og under mindre gunstige vejrforhold. Endvidere ønsket om at simplificere den operative betjening af flyene samt ønsket om at drage nytte af det etablerede system til gensidig logistisk støtte for derigennem at sikre et acceptabelt økonomisk vedligeholdelsesgrundlag i flyets resterende strukturelle brugsperiode.

Industriministeriet har sammen med de øvrige lande indgået en kompensationsaftale om europæisk industriel deltagelse for 80% af investeringsomkostningerne. Hertil kommer mulighed for senere vedligeholdelsesopgaver, produktion til andre F-16 brugere samt erhvervelse af ny teknologi.

Projektet omfatter dansk deltagelse i udviklingsfasen.

Den danske deltagelse i produktionsfasen påregnes besluttet i 1992 og vil efterfølgende blive forelagt Finansudvalget ved særskilt aktstykke. Produktionsfasen forventes at beløbe sig til ca. 1.131 mio. kr.

#### Natsigteudstyr til Hjemmeværnet.

Projektet omfatter anskaffelse af størst muligt antal lysforstærkningsudstyr til 84 mm dysekanon.

Projektet er en del af den igangværende modifikation, hvor hjemmeværnets dysekanoner i årene 1989-91 (Akt 200 15/6 1988 og Akt 297 22/8 1990) er tilført de nødvendige skydetekniske egenskaber ved anskaffelse af modifikationssæt til den samlede beholdning af 84 mm dysekanon.

Modifikationen omfatter fornyelse af sigtemidlerne og anskaffelse af ny ammunition, hvorved våbnets rækkevidde forøges.



Bilag 2 til aftale af 3. april 1991

NEDSÆTTELSE  
AF  
STYRINGSGRUPPEN VEDRØRENDE FLYVEVÅBNET  
OG  
UDVALGET VEDRØRENDE FORSVARETS UDVIKLING MV.

1. I medfør af Tillæg af 3. april 1991 til Aftale af 14. marts 1989 om forsvarets ordning 1989-91 nedsættes en styringsgruppe til at forestå en nærmere undersøgelse af flyvevåbnet samt et udvalg til at foretage en nærmere vurdering af forsvarets fremtidige struktur og størrelse.

Det forudsættes, at der sker en nøje koordinering mellem styringsgruppen og udvalget, bl.a. således at resultatet af undersøgelsen af flyvevåbnet kan indgå i vurderingen af forsvarets fremtidige struktur og størrelse.

2. I medfør af tillægsaftalens punkt 9 nedsættes således

STYRINGSGRUPPEN VEDRØRENDE FLYVEVÅBNET

KOMMISSORIUM

Styringsgruppen skal med udgangspunkt i forsvarskommissionens overvejelser, herunder anbefalingen om at overgå til kun at operere med én type kampfly, fremsætte forslag til flyvevåbnets fremtidige struktur.

Styringsgruppen skal herunder fremsætte forslag til udfasningsplan for den anden F-35 DRAGEN eskadrille, til fremtidig eskadrillestruktur og geografisk placering af eskadrillerne, samt til den fremtidige anvendelse af og status for de flyoperative flyvestationer samt Flyvestation Avnø.

Styringsgruppen skal videre undersøge mulighederne for forenklinger og rationaliseringer i Flyvematerielkommandoens Centralledelse samt i flyvevåbnets værkstedsstruktur og forsynings-

depoter mv. Endvidere vurderes mulighederne for fremtidig anvendelse af lediggjort kapacitet og personale til andre formål og særligt mulighederne for at inddrage ressourcerne til civil produktion. Denne vurdering foretages i en særlig initiativgruppe under styringsgruppen med inddragelse af lokale politiske, erhvervsmæssige og faglige synspunkter.

Styringsgruppen skal herudover undersøge mulighederne og behovet for yderligere omlægninger i Luftværnsgruppen samt i Kontrol- og Varslingsgruppen ud over de ændringer, som følger af tillægsaftalen af 3. april 1991.

Styringsgruppen skal endelig fremsætte forslag til den fremtidige placering af Hærens Operative Kommando.

Styringsgruppen udarbejder en samlet handlingsplan og i overensstemmelse hermed indstillinger, som kan indgå i forhandlinger mellem forsvarsforligets parter.

I styringsgruppen indgår repræsentanter for personelorganisationer. Under styringsgruppen kan nedsættes undergrupper, der udover ledelsesrepræsentanter kan omfatte repræsentanter for de berørte faglige organisationer.

Styringsgruppen skal afslutte sit arbejde senest den 1. februar 1992.

#### STYRINGSGRUPPENS SAMMENSÆTNING

Styringsgruppen ledes af departementschefen i Forsvarsministeriet (formand) og består herudover af repræsentanter fra departementet og for Forsvarskommandoen, af cheferne for Flyvertaktisk Kommando, Flyvematerielkommandoen og flyvestationerne Ålborg og Karup samt af direktøren for Forsvarets Bygningstjeneste. Endvidere indgår en repræsentant for hver af organisationerne Statsansattes Kartel, Statstjenestemændenes Centralorganisation II, Akademikernes Centralorganisation samt Tjenestemænds og Overenskomstansattes Kartel.

I forbindelse med styringsgruppens overvejelser om den fremtidige placering af Hærens Operative Kommando indtræder endvidere Chefen for Hærens Operative Kommando som medlem.



Styringsgruppen kan herudover ad hoc udvide sig efter styringsgruppens nærmere bestemmelse.

Styringsgruppens sekretariat placeres i Forsvarsministeriet.

Der kan tilknyttes medarbejdere til sekretariatet fra myndigheder med repræsentanter i styringsgruppen.

3. I medfør af tillægsaftalen af 3. april 1991 nedsættes endvidere

### UDVALGET VEDRØRENDE FORSVARETS UDVIKLING MV.

#### KOMMISSORIUM

Udvalget skal foretage en analyse af forsvarets fremtidige struktur og størrelse, herunder omfanget af værnepligten, forsvarets fremtidige materielanskaffelser samt forsvarets fremtidige beredskab. Analysen skal sigte mod, at forsvaret indrettes med den størst mulige fleksibilitet, så det hurtigst muligt i løbet af 90'erne kan tilpasses udviklingen i den internationale situation.

Analysen skal omfatte en vurdering af behovet for eventuelle justeringer af forsvarskommissionens forslag til formulering af forsvarets formål og opgaver. Heri skal bl.a. indgå en vurdering af konsekvenserne for dansk forsvar af overvejelserne internt i NATO om den fremtidige strategi og doktrin og om NATOs fremtidige kommando- og styrkestruktur.

Med udgangspunkt i forsvarskommissionens beretning samt den ændrede sikkerhedspolitiske situation skal videre følgende spørgsmål indgå:

- Forsvarets fremtidige struktur og størrelse i relation til såvel nationale som internationale opgaver,
- omfanget af værnepligten samt varigheden af den første samlede tjeneste,
- kommende materielanskaffelser, samt
- beredskabet i forsvaret.

Udvalget forudsættes at have afsluttet sit arbejde den 1. marts 1992.

Til at støtte udvalgets arbejde anmodes Forsvarsministerens Rådgivnings- og Analysegruppe om nærmere at analysere specifikke spørgsmål inden for det konceptuelle område og inden for materielområdet.

- a. Analysegruppen pålægges således specifikt inden den 1. november 1991 at
  - analysere problemstillingen "indsats- eller mobiliseringsberedskab". En sådan analyse kan tage udgangspunkt i forsvarskommissionens vurdering af mulighederne for at anvende værnepligtige henholdsvis stampersonel i lyset af den forventede teknologiske udvikling samt den situation, som tegner sig efter bl.
    - a. CFE-aftalen.
  - analysere særlige, planlagte materielanskaffelser på baggrund af den teknologiske udvikling, herunder specielt
    - anvendelse af flerskudsraketkastere (MLRS) i feltartilleriet, samt
    - STANDARD FLEX-300 programmet, antal af enheder, antal og typer af moduler, samt muligheder for bidrag til løsning af civilorienterede opgaver,
  - analysere de kvalitative og kvantitative behov for og krav til mørkekampmateriel i forsvaret i perioden frem til medio 90erne.
- b. Analysegruppen pålægges endvidere inden den 1. februar 1992 at analysere muligheder for og omfang af danske styrkers indsættelse i
  - multinationale NATO-styrker, herunder ved disses eventuelle anvendelse i andre regioner inden for NATO,
  - FN-operationer samt eventuelle CSCE-operationer,

- tidsbegrænsede opgaver i det central- og nordeuropæiske område som erstatning for allierede styrker, der sendes ud i andre operationer.

#### UDVALGETS SAMMENSÆTNING

Udvalget ledes af departementschefen i Forsvarsministeriet (formand) og består herudover af chefen for Forsvarsministeriets 1. afdeling, Forsvarschefen, Chefen for Forsvarsstaben og direktøren for Forsvarets Forskningstjeneste.

Udvalget kan herudover ad hoc udvide sig efter nærmere bestemmelse.

Udvalgets sekretariat placeres i Forsvarsministeriet.

Der kan tilknyttes medarbejdere til sekretariatet fra myndigheder med repræsentanter i udvalget.

Udvalgets samlede overvejelser fremlægges til drøftelse mellem forsvarsforligspartierne.